

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการราชดำเนิน เป็นลักษณะของ การวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ สังกัด อุทรานันท์ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาความต้องการและพัฒนาเนื้อหาสาระ ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตรฉบับร่าง 3) การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ 4) การประเมินหลักสูตรระหว่างการทดลองใช้ 5) การประเมินหลักสูตรหลังการทดลองใช้ 6) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และ 7) การนำเสนอหลักสูตรที่สมบูรณ์ (เผยแพร่) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการเรียนรู้เรื่อง กีฬาฟุตซอล ของนักเรียนและศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนในการนำ กีฬาฟุตซอล มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ศึกษา เนื้อหาสาระเกี่ยวกับกีฬาฟุตซอล ที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล ฉบับร่าง ก่อนนำไปใช้ในด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร ด้านหลักการ จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหา สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 และ 12 ประเมินหลักสูตรระหว่างใช้ในด้านพฤติกรรมระหว่างเรียนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประเมินหลักสูตรหลังการใช้ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติของนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล มาปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการและพัฒนาเนื้อหาสาระหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการนำวิชาพลศึกษาเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่องฟุตซอล มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 93.75 เห็นด้วยกับการนำกีฬาฟุตซอล มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนต้องการ ให้ครูและผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนและพร้อมที่จะให้การสนับสนุน นักเรียนเห็นด้วยและมีความต้องการที่จะเรียนรู้ เรื่อง วิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่องฟุตซอล

2. ผลการสร้างหลักสูตรฉบับร่าง

หลักสูตรฉบับร่างที่สร้างขึ้นประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คุณภาพของผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้

คุณภาพของหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการราชดำเนิน ก่อนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลในภาพรวม มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันในระดับมาก (ระหว่าง 0.8 ถึง 1) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในทุกองค์ประกอบ สามารถนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

4. ผลการประเมินหลักสูตรระหว่างทดลองใช้

ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล สำหรับ พบว่า พฤติกรรมระหว่างเรียนของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับ ดีมาก (ค่าเฉลี่ย 16 คะแนน) และจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคจากการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีปัญหาและ

อุปสรรคในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง กฎ กติกาฟุตบอล เนื้อหาค่อนข้างมีความยากสำหรับผู้เรียน และแผนการเรียนที่ 8,9,10 มีความละเอียดอ่อนต้องใช้ เวลาในการฝึก ซึ่งระยะเวลาในการเรียนที่จัดไว้นั้นค่อนข้างน้อย และนักเรียนยังขาดประสบการณ์ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถฝึกทักษะได้อย่างเต็มศักยภาพ

5. ผลการประเมินหลักสูตรหลังการทดลองใช้

หลังการทดลองใช้ หลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตบอล พบว่า นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในด้านความรู้ ความเข้าใจ ผล จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน พบว่า ผลรวมของคะแนนทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 24.92 คิดเป็นร้อยละ 83.07 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 สำหรับผลของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมในด้านทักษะการปฏิบัติ กิจกรรม ซึ่งมีคะแนนเต็ม 80 คะแนน พบว่า ผลรวมของคะแนนทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 61.34 คิดเป็นร้อยละ 87.63 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 จึงแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตบอล ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร โดยนำผลจากการประเมินหลักสูตร ระหว่างการทดลองใช้ ซึ่งปัญหาที่นำมาปรับปรุงแก้ไข คือ เรื่องระยะเวลาที่ไม่เพียงพอ และความเพียงพอของสื่อ กำหนด และปรับปรุงใบความรู้ใน แผนการสอนที่ 1 ให้เนื้อหามีความกระชับยิ่งขึ้น แผนการสอนที่ 3 ทำใบงานเพิ่มเพื่อให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ แผนการสอนที่ 5 ปรับเนื้อหาให้ต่อเนื่อง และทำใบงานเพิ่มเพื่อให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสมบูรณ์

7. การนำเสนอหลักสูตรที่สมบูรณ์ (เผยแพร่)

ผู้วิจัยดำเนินการนำหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ วิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตบอล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน ที่เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ มีความเหมาะสมเนื่องจากหลักสูตรมีองค์ประกอบ สอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียน เกิดความรู้ มีทักษะและเจตคติที่มีความคิดเห็นที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ นำเสนอ เผยแพร่ หลักสูตรกับสถานศึกษาที่มีการสอนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และวารสารวิชาการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง หลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชยการราชดำเนิน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการและพัฒนาเนื้อหาสาระวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเรื่อง ฟุตซอล

1.1 จากการศึกษาค้นคว้าความต้องการในการเรียนรู้ วิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเรื่อง ฟุตซอล พบว่า นักเรียน มีความต้องการในการเรียนรู้วิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเรื่อง ฟุตซอล เพราะกีฬาฟุตซอล เป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมในหมู่ของประชาชนคนไทยทั่วไปเป็นอย่างมาก และเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมทั่วโลก เนื่องจากฟุตซอล เป็นกีฬาที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ไร้ใจในทุกๆ นาทีของการแข่งขันและสามารถจัดการแข่งขันได้ตลอดทั้งปี แข่งขัน ได้กับทุกสภาพอากาศ สำหรับผู้ปกครองของนักเรียนก็เห็นด้วยในการนำเอากีฬาฟุตซอล มาจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านกีฬาฟุตซอล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

1.2 เนื้อหาสาระที่นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล มีเนื้อหาครบถ้วนและเหมาะสมกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ทั้งในด้านสาระความรู้และกิจกรรม สอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (2552, หน้า 164 -165)

2. การสร้างหลักสูตรฉบับร่าง

ผลจากการศึกษาค้นคว้าความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชยการราชดำเนิน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ จึงประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คุณภาพของผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับมาก (0.8 ถึง 1) เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ เพื่อสร้างเอกสารหลักสูตรและ

เอกสารประกอบหลักสูตรตามรูปแบบของกรมวิชาการ ดังที่ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2548, หน้า 16) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 21) และ กรมวิชาการ (2545, หน้า 121 – 123) ได้นำเสนอองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมิน โครงร่างหลักสูตรฉบับร่างที่มีหลักการและวิธีการ สัมพันธ์สอดคล้องกัน ช่วยให้ผู้พิจารณาสรุปผลได้ว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำผล ที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดใน การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ของ สัจด์ อุทรานันท์ (2535, หน้า 246-247) ที่กล่าวว่า การ ประเมินผลเบื้องต้นของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นการ ทบทวนตรวจสอบหลักสูตรที่จัดขึ้นว่ามีสิ่งใดบกพร่อง และสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดย เสนอหลักสูตรที่จัดทำขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรทั้งฉบับว่ามีคุณภาพอยู่ ในระดับใด

4. การประเมินหลักสูตรระหว่างการทดลองใช้

ผลการประเมินหลักสูตรระหว่างการทดลองใช้ ซึ่งผู้วิจัยนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไป ทดลองใช้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านกาฟุตซอล ตามลำดับ ขึ้นในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับดีมาก เนื่องจากเนื้อหาสาระมีความน่าสนใจเหมาะสมกับวัย นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ปฏิบัติจริง ตลอดจนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2543, หน้า 8) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตเหมาะสมกับความสามารถความสนใจของผู้เรียน โดยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนยังทำให้ทราบถึงอุปสรรคปัญหาต่างๆ รวมถึงข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตรเพื่อนำไป ปรับปรุงแก้ไขต่อไป สอดคล้องกับแนวความคิดของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 131) ที่กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปทดลองใช้เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ วัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความ สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

5. การประเมินหลักสูตรหลังการทดลองใช้

ผลการนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล ไปทดลองใช้ กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการาชดำเนิน พบว่า ผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนมี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.92 คิดเป็นร้อยละ 83.07 และผลจากแบบประเมินทักษะปฏิบัติ พบว่าคะแนนรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 61.34 คิดเป็นร้อยละ 87.63 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กีฬาฟุตบอล มีความตั้งใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดทักษะความชำนาญ ที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับ อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540, หน้า 147) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้การสอนยึดหลักการเรียนรู้ตามแนวการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ (mastery learning) คือเรียนรู้ทีละน้อยจากง่ายไปหายาก นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จทีละขั้นตอน เพื่อให้เกิดความภูมิใจและมีกำลังใจในการเรียนต่อไป โดยกำหนดเป้าหมายของการเรียนเป็นเกณฑ์การผ่านร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มทั้งหมด ซึ่งประเด็นดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริพร ไชยเชษฐ (2542, หน้า 84) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ที่วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยหลักการเรียนเพื่อรอบรู้ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรอบรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร คือ ปัญหาเรื่องระยะเวลา แก้ไขโดยเพิ่มระยะเวลา ปัญหาเรื่องความเพียงพอของสื่อ แก้ไขโดย จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ตลอดจนจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับแนวคิดของ สงัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 250) กล่าวว่าหลักสูตรสามารถปรับปรุงและแก้ไขให้มีความเหมาะสมได้เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. การนำเสนอหลักสูตรที่สมบูรณ์ (เผยแพร่)

หลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตบอล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชการราชดำเนิน ที่เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ นำเสนอ เผยแพร่ หลักสูตรกับสถานศึกษาที่มีการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และวารสารวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เรื่อง ฟุตซอล ไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ความพร้อมในหลายๆ ด้าน
2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของ เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด
3. ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรครูผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด โดยจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
4. การปรับระยะเวลาในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสามารถปรับขยายได้ขึ้นอยู่กับผู้ใช้หลักสูตรและความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา
5. ครูผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์เกี่ยวกับกีฬาฟุตซอล และควรเป็นผู้ที่มีเทคนิคที่หลากหลายในการถ่ายทอดความรู้เพื่อจูงใจผู้เรียน เนื่องจากนักเรียนมีพื้นฐานของการเรียนรู้และความสามารถที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสนใจในเรื่อง ที่จะทำการวิจัยอย่างถ่องแท้ รวมทั้งเรื่องกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และเนื้อหาสาระ จึงจะทำให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นๆ มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพอย่างแท้จริง
2. ควรมีการประเมินหลักสูตร ที่ครอบคลุมระบบหลักสูตรทั้งหมด